

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA Vprašanja

LETNO III. — Stev. 4.

NOVO MESTO, 25. JANUARJA 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Od tedna do tedna

Spor med Angleži in Egipčani je še vedno v ospredju svetovne pozornosti. Ostal bo seveda tako dolgo, dokler ne bodo našli poti, ki bi vsaj deloma zadovoljila zahteve Egipa, to je, da bodo imeli več pravic pri odločanju okrog vprašanj Sueskega prekopa. Egipčani so v svojih zahtevah, naj angleška vojska odide z njihovega ozemlja, precej močni. Njihova moč je v tem, da niso sami v boju, ampak jih podpira arabski svet na več frontah. Vrhovni francoski oblasti se upirajo Marokanci, še bolj pa v zadnjih tednih Tuneciji, ki vztrajno zahtevajo, naj pride njihovo vprašanje — vprašanje priznanja »polnotnosti« Tunisa, kakor je dejal eden njihovih voditeljev — pred Varnostni svet. Spor Tunecijcev s francosko oblastjo je terjal doslej že 25 smrtnih žrtev. Spodbudo Egiptu pa je dala predvsem Perzija. Perzijsko politično bojišče se je že pomirilo. Dejansko je perzijska vlada zmagała v sporu z Angleži. Sedaj se skuša izmotiti iz velikih težav, ki jih je povzročil prekinitev v sodelovanju z Anglijo. Močno prizadetemu perzijskemu gospodarstvu pa kaže, da bodo pomagali Amerikanci. Čeprav je vlada Združenih ameriških držav pred kratkim ustavila vojaške dobave, je vseeno pristala na gospodarsko pomoč, ki naj bi pomagala Perziji prebroditi najhujše težave, ker je močno pojenjal vti dohodkov iz petrolejske industrije.

Vse to podpira danes egipčansko vladu v zelo ostrom boju z angleškimi posadkami ob Sueskem prekopu. Pred nekaj dnevi se je egipčanska vlada celo po diplomatski poti zarvala za oborožene egipčanske prostovoljce, ki so jih angleški vojaki ujeli, češ da so upravičeni na zaščito kot vojni ujetniki po ženski konvenciji. To je pomembno zaradi tega, ker egipčanska vlada doslej ni smatrala uradno teh gverilcev za svoje, ampak je trdila, da so to ilegalni bori. Spor med Anglijo in Egipčom je dosegel že tako ostrino, da je pretekli teden Anglija predlagala petim drugim državam, naj bi pomagale — vsaj simbolično — zaščititi plavo skozi Sueski prekop.

Ob vseh teh sporih hodejih Rusi seveda pridobiti zase politični kapital. V pondeljku sta Višinski in Malik priredila v Parizu intimno večerjo, na kateri sta bila naravnica egipčanski zunanjji minister Salah el Din paša in predsednik Arabske lige Azam paša. O čem so govorili ni znano, vsekakor pa je jasno, da sta skušala ruska politika utrditi vezi z arabskimi predstavniki. Politiki arabskih držav pa se poslužujejo tudi nasproti na svetu, da bi laže izbojevali — predvsem ameriško denarno pomoč. Tako je presenetljivo odjeknila vest, da je perzijski ministri predsednik Mosadik pred nekaj dnevi izjavil, da bi bila zelo koristna kominformomska konferenca pristašev »miru« za Srednji in Blízni vzhod. Take izjave nasproti Zahodu pomenijo grožnje, ki naj bi povedale: če nam ne boste pomagali, nam bodo po Rusi. Toda vnojna politika bi bila lahko nevarna za mir na svetu zaradi tega, ker ima Kremelj že dolga leta v načrtu, da bi prav preko Perzije skušal prodreti proti Blíznjemu vzhodu.

Nedvomno so zahteve arabskih političnih voditeljev v veliki meri upravičene, ker se bore za neodvisnost svojih narodov, vendar pa ima ta zelo razgibana aktivnost v arabskem svetu tudi svoje senčne strani. Najbolj je bilo morda to občino, ko so pred kratkim delegati prav teh arabskih držav na zasedanju OZN v Parizu glasovali proti priporočilu, naj bi v vseh fevdalnih državah na svetu izvedli agrarno reformo. To kaže, da ti voditelji na znotraj v svojih državah nočajo napredka. Nacionalni sporti jim pridejo prav sprisoj njihovih velikih notranjih težav, ker usmerjajo nezadovoljstvo tisočev lačnih ljudi drugam. V nasprotnem primeru bi bilo to nezadovoljstvo obrneno proti njim. Rusom seveda ti voditelji zaradi tega niso niti manj simpatični.

V mednarodnem dogajaju pa je potrebno omeniti še precejsjno nezadovoljstvo v Angliji v vrstah levih laboristov sprisoj dogovorov med Churchillom in Trumanom o politiki Amerike in Anglije na Daljnem vzhodu, kjer je Churchill pristal na nekatere ameriške zahteve. Bevanovi pristaši med laboristi so objavili celo rezolucijo, v kateri zahtevajo, naj se razvijati potrditev mirovne pogodbe z Japonsko. Vsebinata teh nasprotij pa bo bolj poznana šele, ko bo Churchill v angleškem parlamentu poročal, kaj se je v Ameriki dogovoril s predsednikom Združenih držav. O tem pa bomo potrili v enem prihodnjih tedenskih pregledov.

Jugoslavija je dobila novih 25 milijonov dolarjev pomoči

Predstavniki vlad Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije so v soboto, 12. januarja, izročili vladni FLR spomenico, v kateri sporočajo, da so tri vlade odobrile vladni FLR, predmeten na račun pomoči za prvo polletje 1952 v znesku 25 milijonov dolarjev. Od tega zneska odpade 16,25 milijonov dolarjev na Združene države Amerike, 5,75 milijonov dolarjev na Veliko Britanijo in 3 milijone dolarjev na Francijo. Naša država si bo iz tega odobrene zneska nabavila surovine, ki so nekoliko potrebine industriji.

Zveza borcev - pridobitev naše ljudske revolucije

S 1. februarjem bo zaključeno sprejemanje v članstvo ZB NOV

Ze drugi kongres Zveze borcev NOV je postavljal kot eno najvažnejših nalog organizacije ZB načelo, da se sprejmejo v vrste ZB vsi tisti, ki imajo pogoje za članstvo, pa iz kakršnih od razlogov še niso člani. Za razliko od vseh drugih mnogih organizacij v državi je članstvo v Zvezzi borcev omejeno na tisto število tovarišev in tovarišic, ki so ali aktivno sodelovali ali pa aktivno podpirala narodnoosvobodilno borbou. Zaradi tega mora seveda biti omejen tudi čas sprejemanja v vrste ZB.

Doba od II. kongresa ZB je potekla z živahnim delavništvom organizacije. Spomimo se samo na proslavo 10. obletnice ljudske revolucije! Skoraj celotno članstvo ZB je sodelovalo v partizanskih poohodih in v pripravah za 22. julij; vrsta predavanj, konferenc, akademij, partizanskih večerov, izletov, sestankov starikov aktivistov in borcev, proslav, obletnic ustavnostivih brigad, obiskov v partizanskih krajinah, odpiranja spomenikov, plošč, zbiranja gradiva in NOV za muzeje, razdeljevanje spomenic itd. itd. — vse to prepričljivo govorja o dejavnosti Zveze borcev. Prav zato je Izvršni odbor Centralnega odbora Zveze borcev imel v decembru v Beogradu sejo, na kateri je sprejel pomembne sklepke o delu za poživljanje bojnih tradicij narodnoosvobodilne borbou, o delu za okrepitev obrambne sposobnosti naše države in o številnih organizacijskih vprašanjih.

Sprejemanje v članstvo ZB je zdaj pred zaključkom. Krajevni odbori ZB, ki morda navzicle vsem navodilom okrajinah in mestnih odborov ZB v zadnjih mesecih še niso storili vsega, da bi zajeli v vrste organizacije na svojem terenu vseh, ki imajo po pravilih organizacije pogoje za sprejem, imajo zadnjo priliko, da svojo malomarnost popravijo. Za zgled naj bi jim bila krajevna organizacija ZB Vavta vas, ki je n. pr. že lani v aprili zaključila sprejem v ZB z 217 člani. Odbor ZB II. terena v Novem mestu je na primer v nekaj tehnikih dvignil število članstva od 80 na 216 in zaključil sprejemanje v novembru lanskoga leta. Vse preveč je bilo sprejeto na Dolenjskem počasnosti v sprejemanju v ZB zaradi preozkega gledanja odbornikov krajevnih zvez borcev, saj se

okrepil z novimi člani bo ZB odše bolj usmerila vso svojo dejavnost po pozitivnih bojnih tradicijih slavnih preteklosti. Siroko področje dela čaka ZB v razvijanju in krepljenju zvez ter sodelovanja z Jugoslovansko ljudsko armado, v krepljenju predvojaške vojske in stalnem dviganju obrambne sposobnosti države. Slovenska izvenarmadna vojna vzgoja in tesno sodelovanje z organizacijami PLZ, Ljudske tehnike, Rdečega križa in ostalimi, ki delajo za izvenarmadno vzgojo, je nadaljnja naloga ZB NOV, ki jo je treba tudi v naših okrajih vnočno poživiti.

SPREJEMAMO POZIJO NA PRVO TERMOVANJE DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

Ob drugi obletnici izvolitev delavskih svetov je Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo pozval na prvo tekmovanje delavskega upravljanja vse delovne kolektive in ustanove na šestmesečno tekmovanje, namenjeno okrepljenju našega delavskega upravljanja. Delavski sveti naših podjetij stope letos pred novimi pomembnimi nalogami, ki jih zahteva dobrabit naše socialistične skupnosti in vsakega delovnega človeka v naši domovini.

Vsi delovni kolektivi bodo zato tekmovali v izpoljevanju obveznosti, ki jih določa kolektivom družbeni plan, v izpoljevanju vseh dolžnosti, ki jih predpisuje podjetjem in delavcem naša gospodarska in socialna zakonodaja, v odkrivanju notranjih gospodarskih rezerv v podjetjih in v izpoljevanju splošnih družbenih nalog delavskih svetov in sindikalnih organizacij.

Vsek sindikat oz. delovni kolektiv, ki želi tekmovali, naj bi v januarju pisemo prijavil Republiškemu odboru sindikata svoje stroke obveznosti, ki jih obljublja v tem tekmovanju ureniti. Med prvimi, ki so na Dolenjskem sprejeli novo šestmesečno tekmovanje, je sindikat novomeške Industrie perila, ki se je že pretekli teden vključil v to tekmovanje — Lani je od 50 sindikalnih podružnic v novomeškem okraju do konca tekmovalo samo 6 do 8 podružnic. Letos tega ne smemo ponoviti! Vsak kolektiv naj dobro prestreje svoja prizvodna in ostala vprašanja, nato pa sprejme takе obveznosti,

.....

Heroju tovarišu Janku Rudolfu smo čestitali

Clanstvo sindikalnih organizacij po vsej Sloveniji je vzradostila vest, da je prejel ob 10. obletnici ustanovitve JLA visoko priznanje — Red narodnega heroja med drugimi borci našega novega življenja tudi predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tov. Janko Rudolf.

Ob plenumu OSS Novo mesto se je tudi članstvo tega sindikalnega foruma priključilo številnim čestitkam in poslali predsedniku RS ZSS iskrene pozdrave, v katerih je bilo izraženo veselje članov sindikatov na Dolenjskem nad visokim odlikovanjem, ki ga je prejel tov. Janko Rudolf. Hkrati s čestitkami pa so bile poslane tudi obveznosti, da bo v zmagovitvem zaključnem letu prve Titove petletke dala Dolenjska vse sile za zmago v veliki borbi naše socialistične graditve.

Centralni komite naše Partije je razpravljal o delu delavskih svetov

VIDA TOMŠICEVA JE BILA IZVOLJENA ZA ORGANIZACIJSKEGA SEKRETARJA CENTRALNEGA KOMITEJA

Nedavno je bilo VI. plenarno zasedanje Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije. Na zasedanju so člani Centralnega komiteja razpravljali o delu delavskih svetov. Poročilo je podal tov. Stane Kavčič. V obširni razpravi je sodeloval tudi Boris Kidrič, član politbiroja CK KPJ. Na temelju poročila in razprave so člani Centralnega komiteja sestavili posebno resolucijo z napotili partijcem in partizanskim organizacijam za delo pri krepljenju in razvoju delavskega upravljanja.

Ni tokratnem plenarnem zasedanju pa so člani Centralnega komiteja izvolili tudi tovariško Vido Tomšičev za novega organizacijskega sekretarja CK, ker je odšla tov. Lidiya Šentjurc, dosedanjem organizacijski sekretar CK, na novo službeno dolžnost.

Radiooddajna postaja Bela krajina

Naš list je že obvestil bralce, da je na Silvestrovo lansko leto pričela v Crnomlju delovati radiooddajna postaja Bela krajina. Naša najmlajša radijska postaja je že premestila nekaj začetnih težav in pričela z rednimi oddajami, ki so vsak dan od 15. do 16. ure, ob nedeljah pa tudi od 10. do 11. ure. Uredniški odbor radijske postaje, ki mu predseduje tov. Ivan Zele, predsednik Sveta za prosveto in kulturo v Crnomlju, je sestavil načrt oddaj tako, da bo radijska postaja Bela krajina oddajala poleg rednih glasbenih oddaj in reproduciranje glasbe tudi naslednje oddaje:

ob pondeljkih literarne oddaje, v katerih nameravajo popularizirati naše pesnike in pisatelje s tem, da bodo sodelovali brali ali recitirali njihova dela. K tem oddajam bo potrebljalo nekaj sevkoč pritegniti dijake popolne gimnazije v Crnomlju, ki imajo svoj literarni krožek. Vsak torek bodo na programu oddaje pod naslovom »Belo-kranjske novice«. Uredniški odbor bo moral razkriti mrežo dopisnikov, da bo z novicami iz raznih krajev Belo krajine zares na tekočem. Ob torkih pa je na programu tudi pogovor s poslušalcem. Vsako sredo bo na programu predavanje iz glasbene zgodovine in belokranjske folklore, ob četrtekih pa bo oddaja pod naslovom »Spomini na partizanska leta«. Bela krajina ima bogato tovorno kroženje in je pravilno, da bo uredniški odbor posvetil en dan v tednu tudi spominu vseh, ki so v Beli krajini delali, trpeli in umirali v dneh narodnoosvobodilne borbou za zmago načela OF.

Petkova oddaja bo vselej namenjena ljudskim odborom in raznim gospodarskim predavanjem, ki naj vzbujajo in poučujejo naše ljudstvo, da bo začelo

Tako se iz dneva v dan poleg dobre organizacije Proletetske zaščite v Novem mestu razširjajo in utrjujejo podobne organizacije tudi na podeželju. Cez zimo bodo predvsem predavanja in teoretični pouk, v pomladanskih in poletnih mesecih pa bodo praktične vaje. Udeležbo na tečajih in pri vajah si udeleženci širijo obzore, obenem pa tudi usposabljajo za vsak morebitni napad na našo neodvisnost, kajti pripravljenost na vse je največje jamstvo za obramitev miru.

R.

.....

Zbor enot Proletetske zaščite Novega mesta po uspešni vaji

Kemičnimi sredstvi ter njihovo uporabo, kar prav gotovo ni v škodo udeležencem takega tečaja. Prav zaradi dobre strokovne pripravljenosti in vsestranskega pomena so tečaji

DOBRO PRIPRABLJENO TEČAJE IN ZDRAVSTVENI POGOJI ZA PRIDELOVANJE RIZA

V Kočnah pridelajo že 4000 kg riža na hektar

V dolini Bregalnice v Makedoniji gojijo riž že stoletja. Se za časa turške nadoblasti so v teh krajih kmetje na srednjevški zaostali način namakali polja in gojili riž. Blago podnebje daje dolini Bregalnice vse pogoje za pridelovanje riža.

Lani so na njivah v okolici Kočnega pridelali kmetje in zadružniki na tudi že po 4000 kg riža na hektar! Z neprestanim izboljševanjem namakalnih pravil se obetajo kočanskim poljedelcem novi uspehi v pridelovanju riža.

BEOGRAD. — V Jugoslaviji se mudi delegati mladinske socialistične internationale, ki so si ogledali razna podjetja, ustanove, tovarne in zadruge. Na tiskovni konferenci so odgovarjali novinarjem na razna vprašanja. Zelo pohvalno so se izrazili o delu naših podjetij ter o delavskih svetih, o življenju pri nas ter o prisrčnem sprejemu.

BEOGRAD. — Zvezna vlada je izdala nova pravila za volitve delavskih svetov. Ta pravila in navodila, ki po menijo nov korak v življenju upravljanja podjetij, vsebujejo dosedanje izkušnje poslovanja delavskih svetov in so zato dragocen dokument naše revolucije.

LONDON. — Tukaj se je pretekli teden pričela konferenca finančnih ministrov držav britanske skupnosti. Glavna točka dnevnega reda je predvsem, kako okrepiti plačilno bilanco šterlinškega področja. Finančniki prekujojo šterlinškemu področju še težke finančne boje.

Vera Crnobori:

TRINAJSTA RANA

Rdzgovor z narodnim herojem Mikanom Marjanovičem
ki je bil leta 1946 v Sovjetski zvezni težko ranjen ob uporu Rdečarmejcev

Podpolkovnik Mikan Marjanovič, narodni heroj, znan tudi v naši književnosti, je bil v vojni ranjen dvanajstkrat. V miru, 1946. leta, je pa bil težko ranjen trinajstkrat.

Našli smo ga v Vojni akademiji, kjer študira vojaške vede.

»Takrat, 1946. leta, sem bil v Sovjetski zvezni, v Vinstradu, kjer je bila pešadijska oficirska šola,« je začel pripovedovati tovarš Marjanovič. »Studiral sem pridno, da tako opravičim zaupanje onih, ki so me poslali v šolo...«

V bližini Vinstrada je bilo taborišče kaznovanih oficirjev in podoficirjev-rdečarmejcev. Taborišče je bilo ograjeno z žico in obdano z močno vojaško stražo.

Tista popoldne sem slišal v učilnico, kako kdaj pa kdaj zaživiga kaka svinčenka. Stopil sem ven, da pokadim cigaretto, misleč, da imajo vojaki strelsko vajo. Silno pa sem bil presenečen, videč ruske oficirje, kako bežijo brez kapo in bluze, bledi in preplašeni. Nato so zaregljale strojnico.

Ne vedoč, kaj se godi, sva s tovaršem Mihailom Gacičem ustavila nekega ruskega majorja, ki je prav tako bežal, in vprašala, kaj se je zgodilo.

»Uprl se je bataljon disciplinsko kaznovanih. Pobili so stražarje in pobrali orožje,« je odgovoril.

Se ni končal, ko sta se dva polka rdečarmejcev, ki sta dobila ukaz, da pomirita upornike, razvila v strelice. Razvila se je prava borba, začel se je juriš.

Pret pri tem se ovedel od presenečenja, sem začutil bolečino v prsih. Brez zavesti sem se zgrudil v jarek ob poti, zraven mene je pa padel prav tako ranjen tovarš Mihailo.

Zbudil sem se šele v Moskvi — v bolniči, in zvedel, da se mi je krogla zarila samo dva milimetra nad srcem. V bolniči sem ležal dva meseca in v brezidelju lahko o vsem razmišljal...«

In kakor je takrat v bolniči razmišljal o vsem doživetem, tako nam zdaj v pripovedovanju oživlja spomine...«

Mikan Marjanovič je pripovedoval o svojih otroških letih in kako je kot vajenc sanjal o deželi, kjer otrok ne tepe. Pripovedoval je o ugaslem ognjišču, kjer je nekot nihj enajst, bratje in sestre, poslušalo brata, ki jim je bral očetovo pismo iz francoskega rud-

KAJ TOREJ?

V Dolenjskem listu z dne 18. januarja poroča K. M. o delu planincev v Črnomlju. Vesti so razveseljive, kajti v Črnomlju je bilo po vojni Planinski društvo že ustanovljeno, pa je takoj nato zadremlalo (glej Brilej priročnik za planinice iz l. 1950, str. 29; PD Črnomelj, ustanovljeno l. 1949, ima sedež v Črnomlju. Delovno področje: Bela krajina). Upamo, da bo zdaj drugače!

Rad pa bi se s tovaršem K. M. dogovoril o imenu: v članku uporablja namreč petkrat izraz podružnice SPD oziroma Slovensko planinsko društvo, dvakrat pa izraz Planinsko društvo.

Kolikor mi je znano, se izraz SPD izraje vojne nič več ne uporablja. S tem seveda nočen kramati imenu SPD ogromničas zaslugi na slovensko planinstvo vse od ustanovitve l. 1893. Ker pa se naša planinska organizacija izgleda imenuje Planinski zvezni Slovenske (krajšano PZS), naj tudi Črnomeljani uporabljajo izraz Planinsko društvo Črnomelj, da ne bo zmude v pomot.

Kar pa zadeva bodoče delo tega društva — veliko uspeha!

Ljubljanačan

Vpisovanje v Trgovske šole v Novem mestu

Vpisovanje v I. razred Trgovske šole za šolski okoliš okrajev Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Krško, Novo mesto in Trebnje bo v ponedeljek 11. februarja 1952 ob 14. uri v pisarni šole, Novo mesto, Feldova ulica 1-1.

Vpis je obvezan za tiste učence in učenke, ki imajo triletno učno dobo in se niso hodili šolo, dalje za tiste, ki so bili v jeseni 1951 razvrščeni po okrajih na praks.

Sprejeti pa bodo v šolo tudi učenel, ki bodo imeli priporočilo OLO, povernjenstva za trgovino in gostinstvo, in ki imajo za sprejem predpisane pogoje.

K vpisovanju morajo pristeti s seboj Izpisek iz rojstne matične knjige, zadnje šolsko Izprizeleno, učno pogodbo (če so v delovnem odnosu), zdravniški potrdil, da so sposobni za poklic (za začetnike), priporočilo OLO, čistilne in higieniske potrebščine, rjuhe, blazine in odeje (če želijo stanovati v internatu).

Šola za učence v trgovini, Novo mesto — Vpisovanje

Vpisovanje za II. in III. razred za šolski okoliš okrajev Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Krško, Novo mesto in Trebnje bo v pisarni šole, Sedlova ulica 1-1 v ponedeljek dne 11. februarja 1952 ob 14. uri.

Vpis je obvezan za tiste učence, ki so končali I. razred do junija 1951, dalje za tiste, ki imajo dvoletno učno dobo, ne glede na če so že končali in za pomočnike in poslovodje, ki so bili prevedeni na tak položaj, niso pa končali strokovnih šol.

Po predstojitev prevedbi se jim ne bo mogel priznati položaj, če ne bodo uspešno končali šole.

K vpisovanju morajo pristeti s seboj: Izpisek iz rojstne matične knjige, zadnje šolsko Izprizeleno, učno pogodbo, čistilne in higieniske potrebščine, rjuhe, blazine in odeje (če želijo stanovati v internatu).

RAVNATELJSTVO SOLE

•14. III. 1942: Sedaj nas je trideset. Lepo držimo skupaj, v naši snici imamo zalogo orožja, oblike in pismov...

20. III. 1942: So partizani prvič zaslišali gospoda kaplana (Franca Cvara — op. S. F.). Ni niti povedal, da je v glavnem vse ostalo skrito. Koliko časa bo, ne vem, mislim, da ne dolgo...

16. IV. 1942: Še vedno po starem, nič novega, samo predragri partizani nas zastonj klicajo. Vedo, da je bela garda, a kdo je belogardist, ne vejo...

1. V. 1942: Sedaj pa se je začelo. Zvedeli so, da nosim pošto fantom po vaseh. Napravili so zasedo in so me ujeli, ko sem nesla pismo, v katerem smo sporolili na Mirno, kdaj oddemo v Gorjance. Jaz sem pismo vtaknila v ustia in snedla... Sem vse utajila.¹⁵

Partizansko svarilo je Uhanove le preplašilo, ne pa tudi spomenovalo v njeni izdajalski spletoti. Umaknila se je v Smilhei pri Novem mestu, kjer je kaplan Wolbung še bolj razplamtel njen klerofašistično vnemo. Sredi maja se je z novimi navodili vrnila domov.

Kakor drugod so se tudi v mirnski dolini belogardistični niti vozljale okrog klerikalnega župana Jožeta Mavserja in drugih farovskih ljudi ter se stekale v šentruperskem župnišču pri Francu Nahtigalu in njegovem kaplangu Francu Cvaru. Organizatorji izdajstva so bili celo tako drzni, da so za belogardistično stvar pridobil tudi partizane, kot je pred sodiščem izpovedal Jože Stepec-Joco:

¹⁵ Nepodpisani dnevnik Roze Uhanove sem našel v arhivu informativnega urada in po njegovih vsebinah ugotovil avtorico. Datum ničisto točni, ker dnevnik ni pisala sproti, ampak kasneje po spominu.

Franček Saje:

Belogardistični štajerski bataljon

»Nekako sredi aprila 1942 sem šel v partizane, kjer sem bil v 2. bataljonu Dolenjskega odreda, in ostal v partizanah do srede maja. Ko sem šel neki večer do Mavserja v Prapreče, mi je dal piti in me pregoril, če da so Gorjanci polni četnikov in da bodo z Italijani napravili ofenzivo na partizane ter jih vse polovili. Zato se nisem več vrnil v svojo edinico. Po nekaj dnevnih sem krenil s kolegi Pižmotom Kvirlonom in njegovim bratom Sikstrom v vsemi, ki so se trenutno tam zadrževali. Bilo nas je okrog štirideset in smo se ustavili v bližini St. Jošta, kjer smo logorovali. V tem logoru je bilo že zbranih okrog trideset, po mojem mnenju četnikov.¹⁶

V začetku junija se je v St. Rupert pripeljal Marjan Pavlič-Svarun, blivi aktivni podoficer iz Ljubljane, ki je od 8. do 11. junija s pomočjo domačih organizatorjev zbral okrog 20 belogardistov iz St. Ruperta in okolice. Po številu belogardističnega moštva, poslanega pod orložje, je šentrupersko župnišče v tem času torej prednjalo v vsej Sloveniji. Kako goreči in zanesljiva so bili šentrupertški snovalci belega, izgrevanje, zgovorno dokazuje primer Antonia Jamnika:

16 Kočevski proces, zasliševanje Jožeta Stepeca, rojenega na Cirknu, stan. v Gorenji vasi pri Mirni, pred PVS v Kočevju 18. sept. 1943.

»Je šel Tone Jammnik k njim (k partizanom — op. S. F.) na Trebelno. Smo mu branili, a on je reskiral in šel. Zvedel bo njihove načrte in prinesel pošto. Bog naj bo z njim in sreča. Saj se je pripravil tudi na najhujše.¹⁷

Pavlič-Svarun se je s svojo šentrupertško belogardistično skupino, prav tako izdajajoče se za partizane, nekaj dni zadrževal okrog St. Ruperta in Mirne ter mobiliziral belogardistične privržence. Nato je šel do Mirne peči, kjer se mu je pridružilo nekaj tamošnjih belogardistov. Vrnili so se v Stražo pri St. Rupertu do Uhanovih:

»12. VI. 1942: Sinoči so prišli fantje k nam skupaj z onimi iz Mirne peči. Prišli so po nas. Ostali so pri naših sosedovih na podu... Kako občutke sem imela jaz, ko sem zagledala naše fante včeraj zjutraj s partizanskimi kapami na glavi. Bog pomagaj, vrhu tegu pa še to. Potem so mi dopovedali, kako stvar stoji. Sem bila bolj zadovoljna...¹⁸

Sentrupertski »partizani« so v noči od 13. na 14. juniju krenili proti Prečni, kjer so v naslednji noči zavrnili poklali prve tri partizane. Zaradi tega zločina so partizani v sredo 17. junija po belogardistični sledi prišli v St. Rupert, po-

O temeljnem zakonu za prekrške

Ljudska skupščina FLRJ je v zadnjih dveh letih sprejela in izglasovala vrsto važnih zakonov za utrditev našega pravnega reda, predvsem pa v upravnih in kazenskih zakonodajah. Dne 28. septembra lani je Zvezna Ljudska skupščina sprejela Temeljni zakon o prekrških, ki pomeni, da se je s tem zakonom uredila in poenotila tudi upravna kazenska zakonodaja.

Novi zakon o prekrških se od starega zakona o prekrških razlikuje predvsem v tem, da je milejši. Tako je n. pr. denarna kazen določena največ 10.000 din, prej pa je bil najvišji znesek za upravno kaznovanje 50.000 dinarjev. Prav tako se je kazen zapora znižala od prejšnjih 3 mesecev na en mesec.

Najvažnejše določilo Temeljnega zakona pa je sprejeti v šestem poglavju, ki govorji, da je za upravno kazenski postopek pristojen sodnik za

prekrške pri OLO, ki je izvoljen od Plenuma okrajnega ljudskega odbora.

Prav tako so v novem Temeljnem kazenskem zakonu sprejeta ista demokratična načela kot v kazenskem postopku. Vsak obdolženec mora biti, preden se ga kaznjuje ali oprosti, zapisan. Obdolženec lahko ima svojega zagovornika. V postopku velja načelo ustnosti in se začne po uradni dolžnosti. Sodnik za prekrške je po končanem dokaznem postopku samostojen v odločjanju kazni, to pomeni, da sodi po prostem preudarku.

V zakonu je sprejeti tudi važno načelo, ki se uporablja v vsem demokratičnem sodstvu, namesto načelo dvojstvenosti. Obdolženec ima po izdani odločbi o kazni možnost pritožbe na drugostopen organ, ki je v tem primeru Senat za prekrške pri Ministrstvu za notranje zadeve ljudske republike. Ta organ lahko odločno spremini, razveljavlja ali potrdi. V zakonu je tudi urejeno, kam se stekajo dohodki ki denarnih kazni; vsi taki dohodki gredu za socialne ustanove.

V tem je razlika med delom prejšnjih komisij za prekrški, ki so delovali na okrajnih ljudskih odborih in sedanjim sodnikom za prekrške? Komisije za prekrški so izrekale dostikrat le najostrejše kazni, bili pa so tudi primeri nepravilnih kaznovanj. Sedanji postopek predvideva točnejšo ugotovitev dejanske krivide obdolženca. Prej so se denarni dohodki takih kaznovanj stekali v proračun odbora, ki je kaznen izrekel. Ostrina kaznovanj se je včasih ravnila zato prav po tem vidiku.

Kakor v kazenskih, se seveda tudi v upravno-kazenskih zadevah upoštevajo olajšine in obtežilne okolnosti, ki seveda vplivajo na višino in vrsto odmerjene kazni.

To so glavna načela Temeljnega zakona o prekrških, ki kažejo, da je tudi ta zakon postal močno orožje v rokah demokratičnih množic za krepitev našega socialističnega pravnega reda. Zakon o prekrških kaže na močno rast naše mlade države in v sklopu drugih zakonov počasi zaokrožuje in utrjuje naš socialistični red.

DOMA IN PO SVETU

40.000 ljudi pogrešajo. V zahodnem delu Japonske in Kitajske so bili nedavno hudi potresi. V teh pokrajinalah je bilo porušenih okrog 70 odstotkov vseh poslopij. Skoko je utrglo 120 tisoč ljudi. Stevilčki člankovih žrtev se ni natanko ugotovljeno, pogrešajo pa jih 40 tisoč.

Hitlerjev dvorec porušen. Po dolgih pogajanjih med ameriškimi in nemškimi oblastniki je bavarski minister za finance odredil, da se bo do porušenih vseh sklepov, predvsem v območju, ki je bilo razpravljen, da ne bo vredno, da bo dvorane v bodoči kar najbolj polna. Že drugi teden bo prvo tako predavanje s področja živinoreje. Tudi kmetijska zadruga namerava za svoje člane v ostale kmetovalec pridržiti vrsto poudobnih predavanj.

Novi odbor so izpravili nekaj novih članov, zato upamo, da bodo le-ti vdramili v del vse frontovcev in stare odbornike.

Frontovi so se podprli delo predavanja, da določi nekaj novih članov vseh sklepov. Nekaj novih članov so se načelo ugotovili, da so zelo razpravljeni. Operacija je bila uspešna, da so zelo nezadovoljni vse frontovci.

5.500 stopinj vročine. Znanstveniki na institutu za raziskovanje na univerzi Temple v Filadelfiji so praktično dokazali, da lahko napravijo plamen tako velike vročine, da hitro zgori še tako odporna snov. Znanstvena revija »Science Digest« poroča, da razvija tenak plamen vodika in floro, temperaturo 4932 do 5260 stopinj Celzija, ki velja hkrati za najvišjo temperaturo, ki so jo kdaj dosegli v laboratorijskih. Tih znanstvenikov izdelali tudi nekaknako haklo, v kateri zgorava v prahu zlomljeni aluminij s kisikom. Plamen te hakle prege v dveh minutah s tem debel betonski zid.

ZDA bodo zgradile letalonosilice po 60.000 ton. Ameriški mornarski minister je izjavil, da bodo ZDA zgradile 10 orjaških letalonosilkov po 60 tisoč ton. Prva bodo že v kratkem začeli graditi v New Portsmouth. Ta mesec bodo spustili v morje tudi prva dva slovenska podmorniška, ki sta oboro

**KULTURNOPROSVETNO DELO
V KANIŽARICI**

Aktiv mladine v kanižarskem rudniku je ustanovil mladinsko kulturnoumetniško društvo, ki je na Silvestrovo že nastopilo s prvim sporedom na domačem odrvu. Rudarji so bili veseli našta, ki jih je razveselil, saj so morali nekatere točke mladinci tudi navljujati. Zelo pozitivni so pri delu mladinci Jože Kolenc, Lilita Gros, Josko Krizman in Silva Mohorko, ki so tudi najuspisnejši igralci mladinskog društva. Dzaj nov spored za nastop, s katerim bodo gostovali v Dobličah 26. januarja, nato pa se na rudniku v Kočevju. Z dobičkom predstav bo uredili oder in nakupili potrebnih predmetov za odruško družino.

Jože Gosenar

IZ NOVEGA MESTA

HISA. KI JE DOSLUZILA. Stoji na Resljevi cesti (hišna št. 7) v Novem mestu, razpada in je popolnoma prazna. Bliznjemu stadiionu in svoji sicer lepi okolici ni niti najmanj v okras. Zadnji čas je, da se je temeljito popravil ali pa podre, ker v takem stanju, kot je zdaj, je za lastnika in kogar koli brez vsake koristi. S. St.

ZIVAHNO DELO NA LJUBLJANSKI CESTI. ki se je takoj po novem letu zelo razmobillo, je v preteklem tednu zavrl sneg, ki je obeta pravo zimo. Delavci »Pionirja« poslagajo rovnike, posebno skupine znažne hodnike ob Bergmannovih hribi do Bervarja, na žalost mnogim mimočkovom pa so morale pasti tudi lipe na Karinškem trgu, ki je z lipami izgubil tudi neukosen »okrasek« oz. spomenik. Cesta je na račun škarpe na tem mestu razširjena z dober meten. Prostovolci raznih podjetij in terenov so v 14 dneh naredili cez 600 prostovoljnih delovnih ur, na prvem mestu so železničari z 222 urami, Grm s 125, OLO s 43, DOZ s 36. Mestna podjetja s 37 urami itd.

V TEDNU SLEPIH je bila tudi v Novem mestu akademija v Domu ljudske prosvete. Udeležba je pričala, kako veliko je v mestu zanimanje za slepe sobrate in sestre.

Poleg strelinskih Novomečanov so obiskali predstavitev še predsednik Sveta za ljudsko zdravje tov. Lojze Zupančič, predsednik Sveta za socialno skrbstvo tov. Martina Petričeva in namestnica predsednika za slepe upom. Mastnakova.

Z zanimanjem so nasvojili poslušali govor dr. Antona Hočevarja, v katerem je govoril orisal delovanje učitelja slepih Louisa Braila, ki je izumil pisavo za slepe in si tem postavil nesmrten spomenik.

Orkester na pihala je na začetku in na koncu zaigral, učenka osnovne šole Kon-

Zaključek I. polletja na nižji gimnaziji v Podzemljiju

Zaključek I. polletja na nižji gimnaziji v Podzemljiju so pionirji tamšnje šole sklical slavnostno konferenco, na katero so povabili domača učiteljstvo, zastopnike krajne ljudske oblasti in nekatere starše, ki so izvoljeni v pionirski svet. Sestanek je prikazal uspehe dvomesednega tekmovanja, ki so ga podzemeljski pionirji napovedali pionirjem semiške gimnazije. Tekmovanje med obema pionirskega odredoma za čimlepši učni uspeh, šolski obisk, čistoto v razredih in zavestno disciplino, je vneslo nekaj novega tudi v življenje podzemeljskega pionirskega odreda. Tako so se učni uspehi v primeru z uspehi, ki so bili zabeleženi v redovalni konferenci, bistveno izboljšali.

Na pobudo vodje pionirskega odreda, učitelja Staneti Selana, ki je poživel delo pionirske organizacije v Podzemljiju, so pionirji na tej slavnostni konferenci sprejeli tudi nekaj sklepov za nadaljnjo delo. Tako objektivajo, da bodo organizovali pionirske igralsko družino, organizirali literarni krožek, dobršaste privabilni v Šahovski krožek, pionirski pevski zbor pa bo razširil svoje delo tudi na folklorni skupino, saj bo še to pomlad Triglav film izdelal film »Pomlad v Beli krajini«, pri katerem bodo sodelovali na povabilo Etnografskega muzeja v Ljubljani prav pionirji podzemeljske nižje gimnazije in se pripravili s svojo folklorno skupino na smenjanje »Zelenega Jurija«, »Krasenja« in belokrnskega kola »Lepa Ankara«. Folklorno skupino pionirjev iz Podzemljija, v kateri bo sodelovala tudi mladina iz bližnjega Gradca, vslanjena v KUD »Oton Zupančič«, bo usposobljena za nastop v filmu podzemeljski šolski upravitelj.

Slavnostna konferenca pionirskega odreda v Podzemljiju je pokazala, da so tudi naši najmlajši sposobni prispevati krepke delež za kulturno prosvetno rast Bele krajine. —

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 25. do 28. januarja: francoski film »Oska«.
Od 29. do 31. januarja: ameriški film »Plinska luč«.
Od 1. do 4. februarja: francoski film »Priznake«.

Iz ribniškega kota

Ze pred časom smo pisali, da imamo v Ribnici ljudsko knjižnico, ki jo vodiča dve poštovani tovarisci. Omenili pa smo tudi, kakšna samota vlažni okoli teh dveh tovarišev. S članom smo hotel opozoriti odgovorne krogce v Ribnici, kateri tudi na okraju, da se zavzemajo in odpravijo pomanjkljivosti v zvezi z ljudsko knjižnico.

Za naš članek je ostal neučenčavan. Knjižničarji delata danes v nezakurjenih prostorih, zato tudi nimata obiskovalcev, za njuno delo pa jim nikjer ne dajo priznanja. Več tu ogroža obstoj ljudske knjižnice v Ribnici in že zastopnik Ljudske prosvete na okraju, ne bo poskrbel, da se te nepravilnosti v kratkom odpravijo, bomo kmalu doživeli, da se bo urenčilo prekorovanje v zadnjem steklišču »Paviljona« delovanju naših knjižnic.

Delo KLO Ribnica se je malo bolj raz-

Akcija zbiranja pomoči — dejanja v materialu — za zgraditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu je v polnem teknu. Podjetja, ustanove, družbenne organizacije in posamezniki, manifestirajo svojo nacionalno zavest in solidarnost z tržaškimi Slovenci in po svojih možnostih še nadalje prispevajo! — Vse denarne prispevke pošiljajte na teč. rač. pri NB Ljubljana, št. 601-953-31-7.

Za vse informacije v zvezi z nabranim materialom se obravljajo naravnost na gospodarski oddelki odbora v pomoč za zgraditev Slovenskega kulturnega doma v Trstu, Ljubljana, Jegljevica cesta 4, tel. 31-63.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslovni urednik in upravnik Novo mesto, Ljubljanska cesta 23, telefon št. 127 — Postni predel 38 — Tekoči radun pri Komunalni banki v Novem mestu štev. 616-1-90322-1 — Cetrtoletna narocnina 100 din. polletna 200 din. celoletna 400 din — Narocnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani

gibal. Zadeva o nastavitev novega zdravnika je že ganila z mrtve točke. Šolski upravitelj bo dobil novo stanovanje v šoli in tako je pridobljen prazen prostor za zdravnika.

Kočibla zadeva je nastavitev živinodravnika, ki ima v svojem okolišu veliko število voznikov in njihovih konj. Skoro na dneva, da se bi ljudje nujno potrebovali živinodravniške pomoči. Kakor izgleda, bo tudi v kratkom zadovoljivo rešeno.

Ribnica je v novih razmerah postala zelo življena kraj, saj je v njej veliko delavstva. Dotok ljudi in vasi je večji kakor bil kdaj-koli prej. Ob prostem času se tudi ljudje zatekajo v dve gostilni, ki sta skoraj vedno napolni polni. Kaže, da bo v doglednem času odprt tudi kavarna, kjer bo za slovce lahko oddahlil ob citanju časopisov, ki bodo tam na razpolago.

Ribnica torej je nekako napreduje. Želim samo, da ne bi ostala le pri teh pridobitvah, temveč da bi se nadredilo še kak drugega, o čemer pa bomo pisali prihodnje.

K.

Sahovski turnir za prvenstvo Novega mesta

V turnirju za prvenstvo Novega mesta tekmuje 16 tovarisev, ki so si že osovjili II., III., IV. ali V. kategorijo. Borbe so zanimive. Vodstvo turnirja so prevzeli sledeči tovarisi:

Milan Rogvat, predsednik okrajnega sošolskega, ing. Jože Medić, podpredsednik planinske komisije na OLO, Štefan Šenčar in tov. Srečko Skrt. Zrehanje in razpored kol po Bergerjevih tabelah imeli 13. januarja. Po trajtem kolu je stanje sledenje:

1. Šitar 8 točka, 2. dr. Goče 2 1/2, 3. Šila 1 (1 preložena), 1. preložena, 4. Jerančič 2 (1 preložena), 5. Verbič 2, 6. Micovič 1 1/2 (1 preložena), 7. Škerlič 1 1/2 (1 preložena), 8. Kastelic 1 (1 preložena), 9. Erzen 1, 10. Avsec 1, 11. Lovšek 1 (1 preložena), 12. Klemenčič 1 1/2, 13. Fink 0 (1 prek.), 2 prelož.), 14. Škrab 1 (1 prekinjena), 15. Strajnar 0 (1 prelož.). 16. Skok 0 (2 prelož.).

Sahiste opazujemo, da ponovno preberajo propozicije mestna, kar so na oglassi deski SG Novo mesto. Načelo, ki so na oglassi upoštevali izgovor tekmovalev, da ne poznajo pravilno tekmovalcev.

MLO je podaril za turnir 2000 dinarjev, tovarna ligrad pa garniturno šaha. Za razumevanje in pomod iskrena hvala!

Sahovsko društvo Novo mesto

Ljudske pravice v Ljubljani

Ljubljanske pravice v Ljubljani

Ljubljanske

ŽREB JE RAZDELIL 20 NAGRAD

med predplačnike našega tedenika

Do postavljenega roka je 997 naših naročnikov poravnalo bodisi celoletno ali polletno naročnino. 21. januarja je uprava lista povabila k žrebanju in razdeliti nagrad iz vrst naših naročnikov šest prič, ki so se vabilu rade odzvale. V komisiji, ki je vodila žrebanje, so sodelovali poleg člana okrajnega odbora OF Novo mesto in uredništva lista tle tovarisi: Ivan Grašič, Marija Moro in Sevener Šali iz Novega mesta, Janez Avguštin iz Podhosta 9, p. Toplice, Jenc Marjeta iz St. Petra 10 in Miha Podgoršnik iz Šmihela pri Novem mestu.

vačeviča 2/II — knjige Svet humorja in satire;

6. Mikič Marijana, Catež, p. Velika Loka pri Trebnjem — knjige Pod svobodnim soncem;

7. Jenič Tinca, KLO Smolenja vas — knjige Mučeniška pot k svobodi;

8. Brumati Ivan, šef statističn. urada na OLO Novo mesto — knjige Kri v plamenih;

9. Pintar Pepca, gospodinja. Novo

5. Vaški odbor OF Morava, p. Nova sela — knjige R. Rolland, Miklavž Breugnon;

6. Baloh Beti, Brezovica, p. Smarjeta — Kmečki koledar 1952;

7. Janežič Janez, Debenc, p. Mirna — Tavčarjevo knjige Povesti;

8. Šegina Leopold, Zavrtnica 6/a, Varaždin — knjige Kaj so videli kmetijski strokovnjaki po svetu;

9. Pučelj Neža, Drenje 2, p. Straža — knjige Stritarjeve izbrane pesmi;

10. Mrs. Kamšek Boris, H. E. C. Bronet park, Tassmania, Avstralija — knjige Vreja mladih živali (knjige dobi Milena Kamšek, okr. lekarna Kočevo, načrtnica Dolenjskega lista za sorodnike v inozemstvu).

Izžrebanci iz Novega mesta naj dvigajo nagrade v upravi Dolenjskega lista v Novem mestu, Ljubljanska c. 25, ostalim pa smo knjige poslali po pošti.

* * *

Koncert simfoničnega orkestra v Novem mestu

Sindikalno kulturno - umetniško društvo Dušan Jereb v Novem mestu je priredilo 15. januarja v Domu Judske prosvete koncert simfoničnega orkestra, ki so ga sestavljali orkesterji društva in članji vojaške godbe Novega mesta pod taktilno kapeljico Mira Radosavljevića. Na koncertu je nastopila tudi sopranistka prof. Marijanca Kalanova. Dvorjan, ki za koncerte ni prav akustična, je napolnilo občinstvo, ki je z nevrstnostjo prispevalo izvajanje orkestra. Na programu so bila dva skladatelja Beethovna, Gounodova, Dvoržaka, Puccinija, Jenka, Čajkovskoga in Brahmisa, kar dokazuje, da je takratni orkester dokazati, da je sposoben odigrati tudi najtežje skladbe, kot na primer »Fantazijo iz opere Plikova dama in Mađarski ples št. 5 in 6 in Brahmsa.

Ssimfonični orkester je upravljenočnost svojega obstoja dokazal že z lanskim koncertom, tokrat pa je pokazal visoko kulturno raven, na katero se je po enotnem obstoju in nenehnem vežbanju povzpzel. Prepršano smo lahko, da tega tudi marsikat glasbenik, ki sam na koncertu ni bil prisoten, ne bi verjel, zato bi bilo prav želeti, da bi orkester spored ponovil tudi v kakem drugem mestu naše republike.

Dokazati krilitko o posameznih izvajanjih skladbah bi bilo preohlerno. Zato se omiljeno zroli na tista dela in skladbe, ki dokazujejo sposobnost orkestra: Čajkovskoga »Plikovo damo« in Brahmsove »Mađarske plesne št. 5 in 6«. Kakor vse skladbe koncertnega programa sta bili tudi slednji dve prav lepo in tehnično dovršeno podani. Dostavno sta ti teki bili načrti skladbi izvajanja programa, ki zahvatujejo vsakega posameznega godbenika predvsem dovoljno tehnično znanje, sta bili prav tudi skladbi predvajani z večjo virlinočnostjo in dovršnostjo kot ostala dela. Prav posebno je trebam ostati pihala, med njimi pa raz, ki so bila skladna v izvajaju in posebno sigurna pri vstopih. Tokrat je bil zadovoljiv tudi obist. Manj dobre in v temu neškradne, tam pa tudi nečlane so bile druge violinne, pri katerih je bilo splošno opaziti negotovost, ki je zlasti prišla do izraza v pizzikato — spremljavi klarinetnega sola v »Plikovi domu«. Tu je bil ton violine posebno izčitljiv, ne dovolj trdnega prijema violinistov. Odlikovalo pa so se tokrat precej bolj kot na lanskem koncertu prve violinne, ki niso bile samo člana v zvoku, temveč tudi skladne v ritmu in kadar je bilo potrebno, tudi pravilno izstopajoče iz celotnega zvoka orkestra.

Brahms, skladatelj težkih tehničnih valic, iz katerih pa naj izveni začeljena nežnost pričepajočih se akordov, je bil odigran dovršeno, vendar pa z ozirom na Hitlerjem za orkester nekoliko prenevorno. Pričakovati bi bilo tudi večji poudarek pauk, ki s oblike zlasti v »Faustu« odločno preizpravljajo.

Dolenjski list je v svoji prvi letosnji številki objavil nekaj imen, ki vzbujajo pomislek:

Strojarska pot — za sedanj Pot v mlin. Strojarne že zdavnaj ni več, mlin pa še zmerom pridno ropoče.

Zdravstvena ulica (sedanja Školska) — drugo ime je potrebno, ampak Zdravstvena ulica je strašansko prazna beseda.

Pri mestnih podih (mimo Maloviča na Kapitelj) — za lase privlečeno ime, tudi če bi nekdanji mestni podi še stali.

Štališče za Krko — prav lepa hrvaška beseda, ampak potem moramo tudi Novo mesto preimenovati v Novi grad. Kazalo bi morda Pot za Krko, Ob Krki ali kaj podobnega.

Neprimeren je tudi naziv Topliška cesta, od bolnišnice do Broda. (Morda bi jo imenovali po Rogu?)

Med temi predlaganimi imeni je tudi Adamičeva ulica. Louis Adamič je vsekakor znan Slovenec in velik ameriški pisatelj, ne vem pa, če je v Novem mestu potrebitna njegova ulica. Saj je polno imen, ki so vse tesneje povezana z dolenjsko zgodovino ali nedavno preteklostjo.

S.

Seveda pa spet ne velja, da bi načpal mesto s samimi imeni po ljudej, ker mestne ulice navsezadnje nimajo pomena leksikona. Imena po kaki svoji značilnosti so prav lepa: Mej vrti, Prisnoja pot, Mlinška steza itd.

Premisliti je treba tudi, ali naj se ulica imenuje — Ulica Ivana Cankarja (za primo) ali kar Cankarjeva ulica.

Don Juan Manuel:

Kako se je godilo nekemu mlademu možu na njegov poročni dan

Don Juan Manuel, kastilski infant, nečak kralja Alfonza X., vojščak in pisatelj, se je rodil leta 1282 v Escalonu (Toledo), umrl pa je 1347. Vojskoval se je zoper Magre in postal državni upravitelj vojne krajine proti Mavrom, ki jih je 1327 potokel pri Guadalborou. Od štirinajstih po večini izgubljenih del je najbolj znan a zbirka orientalskih priповiedi »El conde Lucarón«, iz katere je tudi naslednja zgodba.

To je še vrsto drugih zanimivih, zabavnih zgodob dobite v knjigi Svet humorja in satire, ki jo je pred kramkim izdal Društvo novinarjev Slovenije.

V nekem mestu je živel ugleden Maver s svojim sinom; le-ta je bil najboljši fant, kar jih je na svetu, samo da ni bil dovolj bogat, da bi lahko storil kaj velikega, kar je imel venomer v mislih; in tako ga je prežela velika žalost, ker za njegovo dobro voljo ni bilo niti ticka v žepu. V tem mestu pa je prebival še neki Maver, vse bolj ugleden in bogat kakor oni, in je imel edino hčerko, ki pa je bila prav nasprote le-onemu mladeniču, kajti fant je bil lepil šeg in navad, deklina pa tako malopridna in narobečna, da živ krst ni hotel te vragulje za ženo. Pa stopi vrl mladenič nekega dne do očeta, češ da dobro ve, da si spritočetovega pičlega imetka ne more obetati, da bi lahko dostojno živel in da mu torej ne preostane nič drugoga, kakor da klavron životači ali komur si budi, samo da se je znebim.«

Dobra prijatelja sta bila; povedali mu je zatorej vse, kako je bilo z njegovim sinom in kako se je opogumil zasnubiti njegovo hčer; on da je zavoljil in nai zatorej tudi dekletov oče.

Ko je možak slišal svojega prijatelja tako govoriti, mu je odgovoril: »Zaboga, če bi to storil, bi vama bil zahrbten prijatelj; tako odličnega sina imaš, da bi jaz grdo ravnal, če bi privolil v njegovo nesrečo ali smrt; kajti predobro v nem, če vzame mojo hčer, bo to njegova smrt ali mu bo pa vsaj smrt ljubšč kot živiljenje. Nikar pa ne misli, da tako govorim samo zato, da bi zavrnili vajino željo, ker če jo hočeta klub vsemu imeti, mi bo prav povšeči, ako jo dam tvojemu sinu ali komur si budi, samo da se je znebim.«

Tako togoten in okrvavljen se povrne za mizo, spet pogleda naokoli, zgleda psička v njenem naročju in mu zapove, naj prinese vede; in ker ga psiček ne uboga, vzklikne: »Kako, go spod lenuh, mar nisi videl, kako sem opravil z lovskim psom, ker me na zapoved ni ubogal? Tako ti povem, če se boš le še trenutek obotavljal, opravil.

In ko je pogledal sem in tja in ni opazil nobenega živega bitja več, je uprl svoje strašne oči v ženo in ji rekel, sila razkučenja, še vedno v golim mečem v roki: »Vstani in mi prinesi vede, da si umijem roke! Gospo je

O Kekcu in Dolenjski

V novomeškem okraju smo film zamenkrat videli le v Novem mestu, vendar pa ga je tudi tu video že precej okoliške mladine, ki naj bi povedala, kako ji je film všeč.

Najlepša zahvala mladine »Triglav-filmu« je prav gotovo bila ocena Kekca kar največjega števila mladih glavic, ki so naravnost uživali v svojem prvem filmu. Ta kritika prav gotovo ne bo tako »uničoča« in »strganac«, kakor je bila doslej objavljena. V dnevnih berem dostikrat laskave ocene ne-slovenskih filmov; superlativov v takih primerih pogosto ne manjka. Zalostna navada pa je, da ni nič, kar doma naredimo, dovolj dobro, o vsem tujem pa le prerad povemo vse in najlepših izrazih. Več diskusije o filmu in njegovih vrlinah, predvsem pa o njegovem vplivu na mladino, bi bilo zato res še želeti. Film zasluži, da povedo o njem svoje mnenje tudi starši, predvsem pa, poudarjam, naša mladina.

Ko pa smo prav pri Kekcu, ki so ga ustvarili novomeški rojaki, ne bo napak, da predložimo »Triglav-filmu«, da se kmalu obrne s svojimi kamerami tudi na Dolenjsko, ki še vedno kot Trnjulčice v zakletem gradu čaka rešitelja, ki naj bi jo pokazal svetu v vsej njeni lepoti. Ce je Kekc pesem Gorenjske, naj bi nov celovetni film pokazal Jugoslovani Dolenjsko, naše Gorjance in čar Trdinovih bajk, dolino gradov, Krko in njene skrivnosti, lepote kraškega sveta, sončno Belo krajino, Kočevski Rog z vso njegovo slavno zgodovino, pa še in on, kar imamo in bi radi pokazali svetu. More da bi se obnesel primeren potopis po Dolenjski? Naj bo tako ali tako, hvaljevno snovi za film tudi na Dolenjskem ne manjka. Spomladi se nam obeta, kakor smo poučeni, krajski kulturni film s področja etnografije, ki bo posnet v Beli krajini. Začetek je tu — mislimi pa je treba tudi na kaj večjega, kar bo ljudem v Sloveniji in v ostalih republikah približalo Dolenjsko in otreslo z nas neljub pečati nekakšne zapostavljenosti. Menimo, da nam pri tem v veliki meri lahko pomaga prav naša domača filmska proizvodnja, ki si je s Kekcem postavila dostenoj spomenik svojega vedno bolj razvijajočega dela in uspehov.

Marijan Tratar

KRIŽANKA št. 1

Besede pomenijo: Vodoravno — 1.

potujec pastir, 5. predlog, 7. pogumno,

drzno, 12. domača žival, 13. ne na tujem,

15. državna blagajna (tuška), 16. nasprotno od

manj, 17. vrsta opice, 18. rodina, domača hiša,

14. žensko ime 17 skodran čop las, 18. enota

za jakost električnega toka, 21. domača žival, 22. konica, 27. obzezen vrtni nasad,

prostor za vozila, 29. svojni zajmek, 30. glavni števnik, 31. moško ime, 35. polovica; tečaj,

38. predlog; reka v Italiji, 40. kar.

Rešitev bomo objavili v prihodnji številki.

RESITEV KRIŽANKE »SANKAC«

Napovedno: 1. ţape, 2. trirog, 3. strog,

4. Trška gora, 5. usta, 6. so, 10. Al, 11. to,

Vodoravno: 1. ţ. ţ. starec, 5. utrp.,

6. sršen, 7. tok, 8. osat, 12. aga, 13. golob,

14. GO, 15. os. 16. rt.

znak za aluminij, 5. pokrajina v Sloveniji,

6. ovoj, 8. mene, 9. junaj iz opere Ero z

onaga sveta, 10. indijska (krovaska) zanka,

kar, 11. vrsta opice, 13. rodina, domača hiša,

14. žensko ime 17 skodran čop las, 18. enota

za jakost električnega toka, 21. domača žival,

22. konica, 27. obzezen vrtni nasad,

prostor za vozila, 29. svojni zajmek, 30. glavni števnik, 31. moško ime, 35. polovica; tečaj,

38. predlog; reka v Italiji, 40. kar.

Rešitev bomo objavili v prihodnji številki.

RESITEV KRIŽANKE »SANKAC«

Napovedno: 1. ţape, 2. trirog, 3. strog,

4. Trška gora, 5. usta, 6. so, 10. Al, 11. to,

Vodoravno: 1. ţ. ţ. starec, 5. utrp.,

6. sršen, 7. tok, 8. osat, 12. aga, 13. golob,

14. GO, 15. os. 16. rt.

znak za aluminij, 5. pokrajina v Sloveniji,

6. ovoj, 8. mene, 9. junaj iz opere Ero z

onaga sveta, 10. indijska (krovaska) zanka,

</div